

IETEIKUMI

RISKU ANALĪZES SAGATAVOŠANAI PROJEKTU PIETEIKUMOS

Biedrība "Aizkraukles rajona partnerība" projektu konkursos Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam pasākuma „Atbalsts LEADER vietējai attīstībai (sabiedrības virzīta vietējā attīstība)” apakšpasākumā „Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju”

ATBALSTA PRETENDENTS (AP) NOSAKA IESPĒJAMOS RISKUS ATBILSTOŠI PROJEKTĀ IEPLĀNOTAJĀM AKTIVITĀTĒM, ŅEMOT VĒRĀ ŠĀDUS PROJEKTAM RAKSTURĪGUS, RISKUS IETEKMĒJOŠUS FAKTORUS:

1.1. Novitātes faktors, kura dēļ var rasties:

- personāla kompetences riski, jo novitāte nozīmē, ka tiek plānota ne plaši praktizēta darbība, par ko ir pieejama ierobežota informācija;
- tā finanšu riski, jo papildus var rasties nepieciešama apmācībai, kam, vajadzīga papildus nauda, u.tml.;
- realizācijas riski, jo tiek ražots produkts, kas nav pietiekami pazīstams/saprotams, iespējams nāksies tērēt papildus resursus tirgus vietām un marketinga pasākumiem.

1.2. Iepriekš formulēta mērķa faktors. Šī faktora rezultātā nostrādā laiks kā risks, kura laikā, iegūstot jaunu informāciju/pieredzi, var nākties precizēt/mainīt mērķi un tā rezultātā veikt izmaiņas projektā. Populāra taisnošanās „projekts tika izstrādāts teju gadu iepriekš” nepalīdzēs sasniegt rezultātu! Riski jāparedz, pasākumi jāieplāno.

1.3. Ierobežotība laikā kā faktors. Projekta nosacījumi katram pasākumam paredz noteiktu laika periodu, kuru var nākties mainīt citu faktoru ietekmē, piemēram, prasīt pagarinājumus, mainīt plānoto pasākumu īstenošanas laikus vietām u.c. Šī faktora ietekmē var rasties juridiskie riski, kad kādas izmaiņas limitēs citi noteikumi, piemēram, cenu aptauja, nepieciešamo darbību reģistrāciju nosacījumi u.c.

1.4. Resursu (materiālo, finansiālo, cilvēcisko) ierobežotības faktors. Jebkura resursa, t.sk. ražošanas izejvielu iztrūkums vai nepietiekamība rada projekta īstenošanas un ražošanas riskus. Identificējot dažādos resursu riskus, jāparedz pasākumi, kā no tiem izvairīties.

1.5. Produkcijas realizācijas faktors. Produkcijas realizācijas riski ir bieži sastopami un to cēloņi pamatā ir nepietiekami pamatīgi veikta tirgus izpēte un nepārdomāti marketinga pasākumi. Faktors nopietni apdraud saistību izpildi – projekta sasniedzamos rādītājus, kredītu atmaksu u.c.

1.6. Juridiskās sakārtotības faktors. Šis faktors – lasi „projekta juridiska nesakārtotība”, var radīt nopietnus riskus projekta īstenošanai, t.sk. plānotas būvniecības pasākuma gadījumā, ja nav veiktas juridiski atbilstošas darbības būvvaldē, kā arī gadījumos, ja ražošana paredz vairāku darbību veikšanu, kuras jāreģistrē atbilstošās valsts noteiktās institūcijās (Pārtikas veterinārais dienests, Valsts augu aizsardzības dienests, atsevišķu darbības veidu sertifikācijas u.c.), kā arī nepareizi veiktas iepirkuma procedūras rezultātā.

1.7. Ārējie faktori. Ražošanas nozares jutība pret dabas apstākļiem, valsts politika nodokļu u.c. ražošanai būtiskos jautājumos, kā arī globāli notikumi, var radīt nopietnus riskus (t.sk. Covid-19 pandēmija). Šie faktori ļoti atšķirīgi ietekmē dažādas nozares.

PIEMĒRS RISKU IDENTIFICĒŠANAI, TO IETEKMES NOTEIKŠANAI UN PLĀNOJAMIEM PASĀKUMIEM RISKU IETEKMES MAZINĀŠANAI

Aizpilda projekta iesniedzējs.

Projekta iesniedzējs			
Projekta nosaukums			
Riska nosaukums	Riska apraksts, cēloņi un ietekme, skaidrojumi; <i>Piemēri</i>	Varbūtība (reti, iespējami, reāli) Sekas (nenozīmīgas, viduvējas, nozīmīgas); Riska līmenis (zems, viduvējs, augsts); <i>Piemēri</i>	Darbību apraksts riska novēršanai vai mazināšanai, <i>Piemēri</i>
<i>Identificēt savam projektam atbilstošus riskus</i>		<i>Novērtēt identificētā riska ietekmi</i>	<i>Aprakstīt veiktos un veicamos pasākumus riska ietekmes mazināšanai vai novēršanai</i>
Vadības risks	Riska cēloņi var būt: vadības pieredzes vai zināšanu trūkums; projektu nav izstrādājis AP, vai nav bijusi pietiekama sadarbība ar projekta izstrādātāju/vadītāju, rezultātā iespējama atšķirīga izpratne par projekta mērķi, uzdevumiem un to īstenošanu; <i>Piemēram:</i> <i>1) AP ir kompetents/ar pieredzi un pats izstrādā sava projekta koncepciju, bet nav pieredzes tieši šāda projekta iesnieguma izstrādē;</i> <i>2) AP ir aizņemts/ nepietiek zināšanu tieši šādu projektu sagatavošanā - uztic projekta izstrādi citai personai</i>	<i>Piemēri:</i> <i>1)Risks iespējams, bet sekas un riska līmenis zems;</i> <i>2) risks iespējams, sekas var būt nozīmīgas, līmenis viduvējs</i>	<i>Piemēri :</i> <i>1)Projekta izstrādē ir izmantota konkrētajā jomā strādājošu konsultantu palīdzība, plānotas izmaksas</i> <i>2)Tiek veikta regulāra sadarbība ar projekta izstrādātāju</i>
Resursu riski, t.sk.	Jāizvērtē: -visu ražošanai nepieciešamie resursi (pamatlīdzekļi, materiāli, energoresursi un ūdens u.c. resursi); - finanšu resursi		
Finanšu resursu risks, riski, kas saistīti ar projekta finanšu instrumentiem	<i>Jāizvērtē finanšu resursu nepieciešamība un pieejamība, saskaņā ar ražošanas un tehnoloģisko procesu aprakstu (B.2.2).</i> <i>Piemēram, t.sk.: priekšfinansējuma trūkums; aizņēmuma garantiju trūkums; nepietiekama tirgus izpēte-tirgus cenu nepārzināšana; nepareizi saplānota finanšu plūsma, kuras dēļ uzsākot projekta īstenošanu, plānotās izmaksas var būtiski atšķirties no reālajām; finansējuma neatbilstība aktivitātē; izmaksu neatbilstība ražošanai.</i>		<i>Piemēram:</i> <i>-Veikta finansējuma avotu un saņemšanas iespēju apzināšana (kad, ar ko... norāda B.2.5.) ;</i> <i>-Finanšu plūsma saplānota ar rezervi.</i>
Energijas, ūdens, u.c. ražošanas darbībai			<i>Piemēram:</i> <i>Savlaicīgi veikta detaļa ražošanas tehnoloģiskā procesa</i>

nepieciešamo materiālo resursu nepietiekamības riski			<i>izstrāde (apraksts B.2.2.), saskaņošana ar būvniecības procesu; meklēti papildus līdzekļi resursu nodrošināšanai; precizēti nepieciešamo izejvielu apjomi un potenciālie piegādātāji</i>
Izejvielu nodrošinājuma risks			
Cilvēkresursu riski	<i>Piemēram: cilvēkresursu nepietiekamība; nepietiekamās zināšanas vai prasmes; iespējamā personāla mainība u.c.</i>		
Projekta īstenošanas būvniecības risks ¹	Riski, kas rodas, ja procesi vai procedūras saplānotas kļūdaini, kā rezultātā tiek būtiski traucēta vai kavēta projekta īstenošana. Neprecīzs pasākumu un laika plāns, rezultātā pastāv risks darbu paveikšanai reglamentētajā termiņā vai vispār iecere izrādās neiespējama. <i>Piemēri: 1) Būvniecības iecere objektā „N” pašvaldībā saskaņota. Būvniecības dokumentācijas kārtošanu plānots uzsākt pēc projekta apstiprināšanas; 2) Pirms projekta iesniegšanas ir veikta būvprojekta izstrāde vai būvniecības ieceres reģistrācija būvvaldē.</i>	<i>Piemēri: 1) Varbūtība iespējama; Sekas var būt nozīmīgas; Riska līmenis augsts. 2) Varbūtība iespējama; Sekas nenozīmīgas; Riska līmenis zems.</i>	<i>Piemēri: 1) Plānots vērsties būvvaldē pēc projekta apstiprināšanas LAD; 2) Savlaicīgi un saskaņā ar reglamentējošo likumdošanu uzsākta būvniecības procedūra (Reģistr. Nr.Būvvaldē...)</i>
Pārdošanas risks	Produkcijas realizācijas riski ir bieži sastopami un to cēloņi pamatā ir nepietiekami pamatīgi veikta tīrgus izpēte , t.sk. mērķa grupu identificēšana un cenu noteikšana, kā arī nepārdomāti mārketinga pasākumi.	Riski nopietni apdraud saistību izpildi - sasniedzamos rezultātus, kredītu atmaksu.	
Juridiskais risks	Līgumsaistību neievērošana, likumdošanas neizpratne un nezināšana; neparedzētas Likumdošanas izmaiņas; neprofesionāls konsultantu darbs. <i>Piemēri: riski, kas attiecas uz spēkā esošo normatīvo aktu prasību neievērošanu, līgumsaistību neievērošanu un citiem juridiskiem aspektiem, t.sk. nepareiza iepirkuma procedūras veikšana.</i>		<i>Piemēri: Ir/ tiks veiktas konsultācijas ar atbilstošo jomu /institūciju speciālistiem.</i>
Ārējie riski, t.sk.	Šie faktori būtiski atšķirīgi ietekmē riskus nozaru griezumā.		Šos riskus var mazināt ražošanas dažādošanas iespējas, izmantojot un papildinot esošos resursus...
Dabas apstākļu riski			
Globālu procesu riski			
Valsts politikas riski			
Citi riski			

¹ Pie risinājumiem norādīt projekta tehniskās gatavības un būvniecības informācijas sistēmā esošās būvniecības lietas numuru, ja projektā plānotajiem būvdarbiem ir **izdota būvatļauja ar būvvaldes atzīmi par projektēšanas nosacījumu izpildi** vai **apliecinājuma kartē** ir izdarīta atzīme par būvniecības ieceres akceptu.